

PSANÍ PŘEDPON S-, Z-, VZ-

POPIS ČINNOSTI	PŘEDPOKLÁDANÝ ČASOVÝ ROZSAH	POZNÁMKY
Úvod , seznámení s průběhem hodiny.	2 minuty	
Vysvětlení látky Učitel rozdělí tabuli na tři sloupce, každý sloupec představuje jednu předponu. Do příslušných sloupců postupně uvádí kritéria, podle kterých zdůvodňujeme psaní předpon s-,z-,vz-. Píše příklady, které žáci sami vymýšlejí.	15 minut	Příloha č. 1 Učitel nezapomene zopakovat pojmy předpona, dokonavost/nedokonavost sloves a tvoření slov odvozováním.
Seznam ustálených slov Žáci dostanou od učitele seznam slov, která řadíme mezi zmiňované ustálené případy a samostatně si je pročítají.	max. 3 minuty	Příloha č. 2 Učitel využije tohoto času na přípravu další aktivity – rozvěšení lístečků po třídě. Žáci dostanou pokyn, aby si přehled slov uschovali (nalepili do sešitu, založili do složky).
Hon na odpověď Každý žák obdrží od učitele větu, ve které je vynecháno jedno slovo obsahující předponu s-,z- nebo vz-. Jejich úkolem je najít ve třídě lísteček s příslušným slovem a přinést si ho do lavice. Hra je navíc ztížena tím, že se ve třídě nachází dobrá i špatná varianta slova (např. sfoukla/zfoukla). Výběr vhodného slova jim usnadňuje to, že je na lístečku již v příslušném tvaru. Žák tedy musí podle kontextu nejen poznat, které slovo doplní, ale navíc i vybrat ten lísteček, na kterém je slovo napsáno správně. Až se všichni vrátí do lavic, proběhne společná kontrola. Každý žák přečte svou větu a řekne spolužákům, jaká předpona se v daném slově píše a proč. Učitel zaznamenává slova na tabuli jako další příklady.	15 minut	Příloha č. 3
Pantomima Žáci chodí po dvojicích před tabulí. Každý z nich dostane lísteček se slovem a s vysvětlením jeho významu. Slova obou žáků před tabulí jsou si značně podobná – odlišují se pouze předponou s-/z- a	10 minut	Příloha č. 4 Žáci jsou nejdříve informováni o tom, že existují slova, která se píšou podobně, ale s jinou předponou. Ta nám vyjadřuje jejich význam,

<p>samozejmě významem (např. smazat/zmazat). Jejich úkolem je pantomimou předvést dané slovo. Nejdříve předvádí jeden, potom druhý. Úkolem třídy není poznat slovo, které žáci předvádí, to jim sděluje před začátkem vystoupení obou žáků učitelka. Musí ale poznat, který žák předvádí slovo s předponou s-, a který naopak slovo s předponou z-. Svoji odpověď zdůvodní.</p>		<p>který je rozdílný (např. správa/zpráva).</p>
<p>V případě dostatku času (nepředpokládá se) – vymýšlení příběhu. Žáci individuálně vymýšlejí příběh, ve kterém se musí vyskytnout určitý počet slov (např. 10 – dle časových možností) s předponami s-/z-/vz-. Pokud chtějí, mohou příběh odevzdat učitelce. Jestliže splnili kritérium počtu slov a mají text bez chyby, případně s tolerovaným počtem chyb (např. 1 – podle rozsahu), získávají jedničku.</p> <p>Např. Standa shodil několik jablek dolů, některá spadla rovnou do košíku. „Pojďme je sníst, než se scvrknou!“ volala se smíchem Sylva. „Ale nejdříve je potřeba setřít a smýt všechnu hlinu,“ poznamenala Simona, když k sobě všechny děti svolala...</p>	<p>dle možností</p>	<p>(ukázkový text převzat z: http://www.mojecestina.cz/)</p>

PŘÍLOHY

Příloha č. 1 (Vysvětlení)

S-	Z-	VZ-
Směřování dohromady – např. scházet se, shon, sezvat	Výsledek děje – např. zorat, zbělet,	Směr vzhůru – vzlétnout, vzplát, vzývat
Směřování shora dolů nebo z povrchu pryč – např. seskočit, svalit se, setřít, smýt	Změna dokonavosti při odvozování – např. zviditelnit (viditelný), zocelit (ocel), temný (ztemnět)	Pohyb proti něčemu – např. vzepřít se, vzpouzet se
Ustálené případy	Ustálené případy	Začátek stupňujícího se děje – např. vzkvétat, vzplanout
		Ustálené případy

Příloha č. 2 (Ustálené případy)

USTÁLENÉ PŘÍPADY, VE KTERÝCH PÍŠEME PŘEDPONU -S	USTÁLENÉ PŘÍPADY, VE KTERÝCH PÍŠEME PŘEDPONU -Z	USTÁLENÉ PŘÍPADY, VE KTERÝCH PÍŠEME PŘEDPONU -VZ
schovat se, skonat, skončit, slevit, spálit, spasit, spáchat, stěžovat si, strávit, stvořit, stýskat si	zhostit se, zkoumat (zkoumaný, zkumavka), zkoušet (zkouška, zkusit, zkušební, zkušenost), zpívat (zpěv, zpěvák, zpěvácký), zpověď (zpovědník, zpovědní), zpytovat, zpupný, způsob (způsobit, způsobilý, způsobný), zřídít, ztepilý	vzpomínat (vzpomínka), vztek (vzteklý), vztah

Příloha č. 3 (Hon na odpověď)

<p>S kamarádkou jsme si domluvili _____ v kavárně.</p>	<p>Tatínek _____ listí před domem.</p>	<p>Lidé se _____ na náměstí.</p>
<p>Upadla mu tužka, a tak se pro ni _____.</p>	<p>V autobuse si _____ sedadlo, aby měl pohodlí.</p>	<p>V lese _____ stromy napadené kůrovcem.</p>
<p>Sestra _____ svíčku, která hořela na stole.</p>	<p>Vědci se pokusili _____ ovci s kozou.</p>	<p>Pro někoho je těžké _____ se s novými spolužáky.</p>
<p>Raketa _____ do vesmíru.</p>	<p>Byli spolu velmi šťastní, jejich láska _____.</p>	<p>Pokud nám někdo ubližuje, musíme se mu _____.</p>
<p>Jedeš moc rychle, měl bys _____!</p>	<p>Její vlasy byly příliš dlouhé, nechala si je _____.</p>	<p>Úkol byl velmi jednoduchý, nebylo možné ho _____.</p>

<p>Obloha _____ a začalo pršet.</p>	<p>Učitel přišel do třídy a žáci _____.</p>	<p>Je snazší někoho pochválit, nebo _____?</p>
<p>Tráva na jaře _____.</p>	<p>Úspěšná kniha byla brzy _____.</p>	<p>Babiččiny vlasy postupem času _____.</p>

SCHŮZKU	ZCHŮZKU	SHRABAL
ZHRABAL	SHROMÁŽDILI	ZHROMÁŽDILI
SHÝBNUL	ZHÝBNUL	SKLOPIL

ZKLOPIL	SKÁCELI	ZKÁCELI
SFOUKLA	ZFOUKLA	SKŘÍŽIT
ZKŘÍŽIT	SPŘÁTELIT	ZPŘÁTELIT
VSKVÉTALA	VZEPŘÍT	VSEPŘÍT
ZPOMALIT	SPOMALIT	ZKRÁTIT

SKRÁTIT	VZKVÉTALA	ZKAZIT
SKAZIT	ZEZELENALA	SEZELENALA
ZFILMOVÁNA	SFILMOVÁNA	ZEŠEDIVĚLY
SEŠEDIVĚLY		

Příloha č. 4 (Pantomima)

ZPRÁVA (informace)	SPRÁVA (činnost, kterou vykonává správce)	SVRHNOUT (např. vládu, sklenici ze stolu na zem)
ZVRHNOUT (převrhnout např. vázu, hádká se zvrhla)	SMĚNA (směnit peníze)	ZMĚNA (např. nálady, zaměstnání)
ZLÉZT (zdolat horu, dostat se nahoru)	SLÉZT (dostat se dolů)	SVOLIT (souhlasit)
ZVOLIT (vybrat si něco)	ZKOSIT (učinit něco kosým, tj. šikmým)	SKOSIT (posekat kosou)

<p>SVÁLET (dopřavit něco koulením dolů – např. kámen ze skály)</p>	<p>ZVÁLET (např. trávu)</p>	<p>SLÍT (např. dvě tekutiny dohromady)</p>
<p>ZLÍT (polít – např. při dešti jsem byl zlitý na kost)</p>	<p>SVOLAT (např. poradu)</p>	<p>ZVOLAT (zakřičet)</p>
<p>SBÍT (např. dvě prkna k sobě)</p>	<p>ZBÍT (někoho uhodit)</p>	